

Asya Studies

Academic Social Studies / Akademik Sosyal Arařtırmalar
Year: 4 - Number: Special Issue (Özel Sayı) 1, p. I-VI, December 2020

Prof. Dr. Mustafa Keskin Hoca'nın Kaleminden Sakarya Savaşı *The Sakarya War in Prof. Dr. Mustafa Keskin Hodja Pen*

Armağan Yazısı /
Gift Letter

Bu çalışma, 1970' den beri yol arkadaşlığı ettiğim, kardeşim, meslektaşım Prof. Dr. Bayram BAYRAKDAR' a, emekliliği münasebetiyle adına çıkarılan Prof. Dr. Bayram Bayrakdar özel sayısı münasebetiyle, bir kardeşin bir kardeşine armağandır.

Bu vesileyle kendisine, muhterem eşine ve sevgili çocuklarına sağlıklı, esenlikli yıllar diliyorum.

*“Minnet Huda' ya ! Devlet-i dünya fenâ bulur,
Bâki kalır Sahife-i âlemde adımız”*

Prof. Dr. Mustafa KESKİN

Asya Studies

Prof. Dr. Mustafa Keskin
Erciyes Üniversitesi, Edebiyat
Fakültesi, Tarih Bölümü Emekli
Öğretim Üyesi
mkeskin@erciyes.edu.tr

ORCID ID

<https://orcid.org/0000-0001-7553-8241>

Citation Information/Kaynakça Bilgisi

Keskin, M. (2020). Prof. Dr. Mustafa Keskin Hoca'nın Kaleminden Sakarya Savaşı. *Asya Studies-Academic Social Studies / Akademik Sosyal Araştırmalar*, Year: 4, Number: Special Issue (Özel Sayı) 1, December, p. I-VI.

SAKARYA MELHAME-İ KÜBRÂSİ

12 Mart 1921' den 30 Ağustos 1922'ye

12 Mart 1921 İstiklal Marşı'nın Türkiye Büyük Millet Meclisi'nce kabul edildiği tarihtir. Mehmed Âkif Bey'in kaleminden çıkan, Türk milletinin milli amentüsü, “*Hürriyet ve İstiklal*” beyanâmesi, milli birlik ve beraberliğimizin, Türkçe'nin teminatı “*Kahraman Ordumuza*” ithaf edilen milli marşımızdır. Onu anlamadıkça ne “*Milli Mücadele*” yi, ne de kimliğimizi anlayabiliriz. Milli Mücadele'nin ve milli varlığımızın ruhu odur. Ruhsuz bedenden bahsedilebilir mi? Bunun gibi “*İstiklal Marşı*” olmadıkça Türk varlığından, birliğinden söz etmek mümkün değildir. 12 Mart'tan itibaren Türk Milli Mücadelesi'nin her safhası zaferlerle süslenmiş ve taçlandırılmıştır. Ayrıldıkça kaybedenler, bir oldukça, yürekleri toplu vurdukça kazanmışlardır. Kazanılan büyük ve anlamlı zaferlerden birisi “*Sakarya Meydan Muharebesi*” dir, ki buna Sakarya Melhame-i Kübrası demişlerdir. Birinci Dünya Savaşı'nın, sözüm ona gelişleri, özellikle İngiltere, tarafından her bakımdan teçhiz edilmiş, “*Küçük Asya hulyası*” na itilmiş, kendilerini Türkler tarafından tarihe tevdi edilmiş olan Bizans İmparatorluğu'nun vârisi zehâb-ı bâtılına kaptırmış olan Yunanistan'ın maceraperest yöneticileri tarafından İzmir'e çıkarılan ve tedricen Anadolu ve Trakya'nın işgâline başlamış olan Yunan ordusuna, Polatlı yakınlarında, Sakarya boylarında, ağır bir yenilgi tattırılmış, tıpkı 1176' da Miryokefalon' da olduğu gibi bu defa da Bizans'ın vârisi olduğuna kandırılmış olan Yunanistan'ın beli kırılmış, ümidleri söndürülmüştür. Söz Konusu Vatansa Gerisi Ayrıntıdır inancının güzel örneklerini sergileyen Türk Milleti Sakarya'da, dünya savaş tarihinin mükemmel bir örneğini sergileyecek, İstiklâl azmini, varlık irâdesini, hürriyet aşkını ve namütenahi bütün dünyaya yeniden gösterecektir. Yurdumun üstünde tüten “*en son ocak*” buldukça, gökkubbemizde alsancağını dalgalandırmak için korkmamış, yere düşmemiş, fütur göstermemiştir. Yüzyıllardır ihmale uğramış, fakr-u zaruret içinde yorgun ve bitab düşmüş olan “*Bu Ülke*” nin insanları, tarihte örneği olmayan bir özveride bulunarak, “*Tekâlif-i Milliye*” nin gereğini yerine getirmiş fedakârlığın azâmesini göstermiştir. Dikkate ve takdire değerdir ki, hükümetçe bedeli sonradan ödemek şartıyla düzenlenmiş senetlerin, Türkiye Cumhuriyeti kurulduktan sonra, sahiplerince bedelini almak için hükümete götürülmediği bilinen hakikatlardandır. Bunun tam anlamı “*Devletin varsa ben de varım*” dır. Binaenaleyh, Türk milleti “*devletsiz*” olamaz, bir şey edemez. Bu duygu ve inanıştır ki, bu topraklarda “*ebedi yurdumuz*” da varlığımızın, istiklâl ve istiklalimizin güvencesi olmuştur, olmaya da devam edecektir.

Bugün 26 Ağustos 1071 tarihli Malazgirt Zaferi'nin 949. yıldönümüdür. Anadolu'nun Hristiyan görüntüsünün süratle ve kararlılıkla İslam'a dönüşmesi demek olan büyük inkılâbın ve tebeddülâtın başlangıç tarihidir ki, kaynaklarda “*ehl-i salîb*” adı verilen, Batı Hristiyan dünyasının bunu hala özümseyemediğini unutmamak lazımdır. Yıldönümü münasebetiyle Türk milletinin “*şanlı cedd-i ekberi*”, fetihler sahibi, sayısız yiğitlerin başı Büyük Selçuklu Sultanı Muhammed Alparslan'ı rahmetle, ebedi minnet ve şükranla zikrediyorum. Onu bu vatani kuran hükümdarımız olarak selâmlıyorum. Sakarya Meydan Muharebesi, 23 Ağustos' da başlamış, 22 gün ve gece devam etmiş, nihayet 13 Eylül 1921'de Mustafa Kemal Paşa'nın sevk ve idare ettiği, yaralandığı, savaş kahraman ordumuzun zaferi ile sonuçlanmış, Yunanistan'ın emel ve ihtisasları sekteye uğratılmış, Türk milletinin geleceğine dair ümidleri tazelenmiş, “*Sakarya'nın sırtına Türk mührü vurulmuştur*”. Yeni Türk Devleti, bir öncekinin külleri arasından, Sakarya boylarında yükselmiştir.

“*Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki fedâ,
Şüheda fışkıracak toprağı sıksan şüheda,
Canı, cânânı, bütün varımı alsın da Hüda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüdâ*”

diyen Türk milleti ve onun pâk ve mutabhar sinesinden akmış olan Kahraman Türk Ordusu, bir yıllık hazırlık ve planlamadan sonra, bu defa Dumlupınar ve Kocatepe' de düşmana öldürücü darbesini indirmekle, kaynaklarda ve kitâbelerde “*Zafer-i Kebir*” olarak kaydedilmiş olan büyük zafere imza atacaktır. Düşmanın bütün unsurları imha edilmiş, komuta hey'eti tutsak alınmış, Türk vatani ebediyyen kurtarılmıştır. Üzerinden, yaklaşık yüz yıl geçmiş olan, Türk milletine çok pahalıya mâl olmuş Sakarya ve Baş Komutanlık zaferlerinin, Malazgirt ve Miryokefalon zaferleri gibi, coşkuyla kutlanması, yetişen Türk nesillerine anlatılması, değerlendirilmesi, milli tarihimizin gereklerindedir. Bugün karşılaşılan “*milli ve milletlerarası sorunlarımızın*” çözümlenmesi ancak bu sayede mümkün olacaktır. Eller kıskanırılar diye destanlarımızı anlamadan ve anlatmadan asla çekinmemeliyiz.

Şunu da unutmamalıyız: Türk milleti “*Milli Mücadelesi*” ne kalkıştığında, en iyi ihtimalle 6-7 milyonluk bir nüfusa sahipti. 10 yılda 15 milyon genç yetiştirilmesi, Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin en kıymetli projesiydi. Asırların ihmâl ve yıkımına uğratılmış “*Anayurt Anadolu*” ancak yerli ve milli unsurlarla bakımlı, bayındır, irfanlı ve medenî kılınabilirdi. Bunun temini için de “*jurтта ve dünyada barış*” a ihtiyaç vardı. Başkaları için kanını sebil eden Türk milleti bu defa alınterini ve kanını kendisi için dökmeliydi.

2020 yılı itibariyle 84 milyonluk; 13 milyonunu ilköğretim-temel öğretimde; 4,5 milyon civarındakini yükseköğretimde eğiten ve terbiye eden Türkiye'nin Cumhuriyetin 100. yılına büyük imkân ve kabiliyetlerle erişeceğinden şüphe edilmemelidir. “*Tenpestliğin, zevk ü safanın*” Batı medeniyetinin sonunu getirdiğini unutmamak, üzerinde düşünmek lazımdır. Cimrilik, bahillik gerçek anlamda kalp yoksulluğunun tezâhürü, vahşi kapitalizmin özendiricisidir. Buna mükabil cömertlik, keremlik, gönül zenginliğinin dışa vurumudur, güçlü devlet, orta halli millet olmanın esasıdır. Nesli korumak, “*ef'âl-i mükellefin*” in, bir şeyin icrası kendisinden istenilmiş olma hallerindedir. Günümüzde de benzer operasyonların çoktan ve gizli olarak yapılmakta olduğunun farkında olmalıyız. Doğum artış oranını %2,5'un altına düşürmemek, sağlıklı ve eğitilmiş nesiller yetiştirmek şiarımız olmalıdır. “*Demokrasi; demokratik yaşam, insan hakları, dinsel? özgürlük, birlikte yaşama vb.*” kamuflejlar altında Türk nesline, Türk'ün fitratına, yaratılıştaki kodlarına saldıranlara karşı her zamankinden fazla dikkatli ve tedbirli olmalıyız. Türk milleti için, rençberlik ve askerliği layık gören Batı'nın yeniçerilerine inat, çocuklarımızı çağının icaplarına göre, okutmak, Lisans-üstü çalışmalar yaptırmak, değerli beyin gücümüzü yerli ve milli kurumlarda kullanmak; ama daha önemlisi, onları görecekları tahsilin derecesi ne olursa olsun, Türk milletine, Türkiye Cumhuriyeti Devletine, Türkiye Büyük Millet Meclisine, milli kültürüne düşman unsurlarla mücadele etme lüzumu öğretilmelidir. Kendilerini aşağılamaktan, yabancılara hayranlık duymaktan, sevgi beslemekten alıkonulmalıdırlar. “*Kişi sevdiği ile beraberdir*” özdeyişini unutturmamak lâzımdır.

Türk milleti, bağımsızlık ve özgürlüğü uğruna ayağa kalktığında, nihai bir milli mücadeleye giriştiği zaman, eli silah tutabilen, 16 ilâ 60 arası, 186.000 kişiden ibâret bir orduya sahipti. Vatanın kurtarılışını bu mütevazı, ama son derece azimli, kararlı, sebatlı ve imânlı Türkiye Büyük Millet Meclisi ordusu gerçekleştirdi. O tarihlerde “*Kahraman Ordumuza*” komuta eden Mustafa Kemâl Paşa'ya, kuruluşunda bulunan Fevzi Çakmak'a, her derecede komutanlarımıza, “*Hilâl uğruna batan güneşlerimize*” her zaman ve her vesile ile, şükranlarımızı arzetmemiz milli ve ahlâki görevimiz olmalıdır. Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin açılışını, 23 Nisan 1920'yi, esas alırsak, bu topraklarda kurduğumuz üçüncü ve son Türk Devleti 100. yılını idrâk etmiştir. Tarihi Türk Devletinin son halkası olan Türkiye Cumhuriyeti Devleti, geçen bir asır zarfında, bazı inkıtalara rağmen, gerçekleştirmek için belirlediği hedeflere kararlı şekilde yürümüş, mecrasına girmiş, talimat alan değil âleme nizâmat veren, “*muasır bir devlet*” olmuştur. Bu devlet, yalnız kara vatanını değil, mavi vatanını da, her şart ve ahvâlde koruyabilen, kendine yönelik tehditleri kaynağında bertaraf eden, bölgesinde gündem belirleyen, yerli ve milli güç kaynaklarını Türk milletinin refâh ve saadeti için seferber

eden, son dört asrın en güçlü Türk devleti olarak terakki ve inkişaf etmiştir. “*Bugün vâsıl olduğumuz netice, binlerce yıldır çekilen milli musibetlerin Bir intibâhı ve bu aziz vatanın her karış toprağını sulayan kanların bir bedelidir*”. Ağustos ayının, biri diğerinden kıymetli zaferleri Türk milletine, istikbâli olan Türk gençliğine kutlu birer armağan olsun. Ey Türk gençliği! Sakın unutma ve unutturma! Rumeli’nin, Osmanlı Avrupasının, Devlet-i Aliyye için önemini anlamak için İstanbul’un fethinden sonra bütçe gelirlerine bir göz atmak yeterlidir: buna göre Rumeli gelirlerinin toplamı 1 milyon 469 bin altın iken Anadolu mecmuunun 331 bin altın olduğunu unutmamak lazımdır. Konuyla ilgili daha ayrıntılı bilgi sahibi olmak isteyenler “*İki Karanın Sultanı İki Denizin Hakânı, Roma’nın Kayseri, Ebu’l- Fetih Sultan Mehmed Han*”¹ a bakmalıdırlar. “*Sahipsiz vatanın batması haktır. Sen sahip çıkarsan bu vatan batmayacaktır*” (Mehmed Âkif ERSOY).

Tarihi, mutlaka mukayeseli okuyup, araştırıp, incelemeliyiz. Güzel ve ebedî yurdumuza hizmet milli bir ibadettir ki, bunu da unutmamak lazımdır.

Sakarya Zaferi (13 Eylül 1921)

Sakarya, “*Anadolu’nun saf ve masum çocuğu*” nun adıdır. Ankara yakınlarından doğar ve kuzey-batıya doğru muhtelif kollarla beslenir ve Karadeniz’ e dökülür. Sakarya benim nizamımda sadece bir akarsu, bir nehir değildir, çok kıymetli ve hürmete layık bir nehir ve bu nehrin oluşturduğu boy ve vadinin de adıdır. 26 Ağustos 1071’ de Selçuklu Türkleri, sultanları “*Alparslan*” ın komutasında Doğu Roma İmparatorluğunun muazzam ordusunu Malazgirt’ te mağlup ettikten ve imparatorlarını esir aldıktan sonra “*Bu Ülke*” yeni vârislerine vakıf olmuştur. Büyük zaferden 3-4 yıl sonra Selçuklu ailesinin bin koluna riyâset eden Kutalmışoğlu, Karaarslan Gâzi Süleyman Şah, Sakarya boylarında payitahtı İznik olan Türkiye Selçuklu Devletini kurmuştur. Kendisi gibi, devleti de Gâzi idi. Bu gâzi devlet1310’ lara değin Anadolu’ nun, öncesinden tamamen farklı bir görünüm kazanmasını sağlamış ve Anadolu XII. yüzyıldan itibaren “*Türkiye*” adıyla adlandırılmıştır. Başkent İznik’in umûm Hristiyanlık için önemi sebebiyledir ki, insanlık tarihine “*Haçlı Seferleri*” olarak geçmiş olan ahlâksız, hukuksuz, insanlık tanımaz saldırılar 1097’ de başlamış 15 Temmuz 1099’ da Kudüs-i Şerif’in düşmesi ile sonuçlanmıştır. Başkent İznik te 1097’ de düşmüş, Haçlılar tarafından Doğu Roma İmparatorluğu’na teslim edilmişti. Çok sayıda Haçlı seferi Selçuklu Türklerinin göğsüne çarpıp ezilmiş, ayrıca Doğu ufuklarında beliren putperest Moğol tehdidi, karşı durulmaz bir sel gibi Anadolu’yu istila etmiş, Türk milleti bu defa Moğol korkusuyla sınıanmıştır. Şâyân-ı takdirdir ki, Anadolu’nun yeni efendileri işgalcilere karşı durmuş, onları yöneticisi olarak kabul etmemiştir. Anadolu Beylikleri cümle işgalcilere karşı bir başkaldırı âbidesi olarak dikilmişler, Türkçe’yi resmi dil olarak benimsemişler, ilk edebi Türkçe ürünleri yetiştirmişlerdir.

Büyük-küçük 20 civarındaki Anadolu beylikleri arasından Osmanlı Beyliği emaneti devralmış, Anadolu’nun her tarafından gâzi-dervişlerin, alperenlerin hayranlığını celbetmiş olan Gâzi Kara Osman Bey, 1299’da yine Sakarya boylarında bu defa Söğüt’te beyliğini kurmuştur. “*Oğuz-Karahan*” neslinden olan Osmanoğulları, yedi yüz yıl devletlû olan bir hanedan olarak tarihteki yerlerini almışlardır. Türk-İslam medeniyetinin zirvesini oluşturmuşlar, bu ülkeyi korumayı başarmışlardır. Malazgirt Zaferi (26 Ağustos 1071) ne kadar mühimse, Kostantınıyye’ nin fethi (29 Mayıs 1453) de o kadar önemlidir ve bir Cihân devleti için iki karanın ve iki denizin vahdeti için elzemdir. Ak Deniz ve Kara Deniz Osmanlı Devleti zamanında bir “*Türk Gölü-Denizi*” olmuştur. Osmanlı tarihi olmadan Afro-Avrasya’nın tarihi eksiktir, hatta anlaşılmazdır. Osmanlı Devleti de, tıpkı Selçuklu Devleti gibi, “*ehl-i salîb*” in kesintisiz saldırılarına maruz kalmış, XX. yüzyılın başlarında Türk milleti haçlıların en son savletine uğramıştır. Türk milleti XX. yüzyılın başlarında (20’li yıllar) bir Ba’sü Ba’del mevt geçirmiş, kalplerinde kendisini kıyama davet eden ecdadının sesiyle kendine gelmiş, kendisine ebedi yurt olarak Sultan Alparslan tarafından emanet edilmiş olan vatanını, Anadolu ve Trakya’yı

¹ Halil İnalçık, İki Karanın Sultanı, İki Denizin Hakânı, Kayser-i Rum Fatih Sultan Mehmed Han, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul 2020, s.442-443.

kurtarmak için harekete geçmiştir. Sakarya Melhame-i Kûbrası, milletçe dirilişimizin nirengi noktası olacaktır. İstiklâl Marşımızdan aldığı ilhamla kahraman ordumuz Ankara'dan duyulan düşman toplarının sesini susturmuş, harim-i ismetimize kadar gelmiş olan Yunan ordusunu durdurmuş, ağır bedellere rağmen, Yunan ordusunun şahsında, ehl-i salibin maneviyatını çökertmiş tekâlif-i milliyenin muhatabı olan Türk milleti son özverisinin karşılığını görmüş, vatanın kurtarılacağına dair inancı pekiştirilmiştir.

23 Ağustos'ta başlayan ve 13 Eylül'de zaferle neticelenen Sakarya savaşına “*Sakarya Melhame-i Kübrâsı*” denmesinin sebebi, en kanlı savaşımız olmasından dolayıdır. 9.000 civârında şehîde, nice gâziye mâl olmuş bu savaşın, kanaatimce en önemli sonucu, son Türk Devletinin de Sakarya boylarında kurulacak olmasıdır. Bu münasebetle, Ankara yakınlarından doğan, hilkatten beri Anadolu'nun alüvyonlarını Karadeniz'e taşıyan, şüphesiz bir “nehr-i azîz” olan Sakarya nehrinden de bahsetmek lazımdır. Bu nehre dair en güzel anlamlandırmayı, şüphesiz Necip Fâzıl Kısakürek yapmıştır: Oğuz topluluklarının ortak karakterleri bu nehir boylarında mücessemleşmiştir. Tarihte iz bırakan devletlerimiz bu nehrin hayat verdiği boylarda kurulmuş, her üçü de müstesna birer şahsiyet olan Kara Arslan, Kutalmışoğlu Süleyman Şah, Ertuğrul-oğlu Kara Osman Bey ve Ali Rıza oğlu Mustafa Kemâl Paşa, Sakarya boylarındaki gaza ve cihatlarıyla, Gâzilik unvanıyla taltif kılınmışlardır.

Sakarya Melhame-i Kûbrasının kazanılmasını, yine Eylül ayında, Göller bölgesindeki Miryokefalon'da kazanılan hayatî zaferin 745 yıl sonra ki devamı olarak sayabiliriz. 1176'da beli kırılan Doğu Roma (Bizans) İmparatorluğu'nun bu defa, Polatlı yakınlarında, Sakarya boylarında, vârislik iddiasındaki Yunanistan'ın beli kırılmış, iflâh bulmamış, nihayet 26 Ağustos 1922'de, Malazgirt Zaferinin yıldönümünde, bütün unsurlarıyla imhâ edilmiş, 30 Ağustos 1922'de, bu ülkeye nihâî Türk mührü vurulmuştur. Ehl-i salibin bu topraklarda yeniden egemen olma, hayat ve niyetleri sonlandırılmıştır ve Anadolu hakikaten “*Türkiye*” olmuştur.

Gâzi Mustafa Kemal Paşa (19 Eylül 1921)

Gâzi Mustafa Kemâl Paşa hazretlerine, Türk milleti tarafından Türkiye Büyük Millet Meclisi aracılığı ile Gâzilik unvanı ve Müşirlik rütbesinin tevcih edilmesinin 99. (19 Eylül 1921) yıldönümüdür. O gün bugündür, Türk milleti, Milli Mücadele'nin kılıç kahramanı, yeryüzü Müslümanlarının “*seyfa'l-İslâmi*” (İslam'ın kılıcı) Mustafa Kemâl Atatürk'ü, dâima, “*Gâzi Paşamız*” diye selâmlamış, aziz hâtırasını yaşatmıştır. Gâzi Paşa, “*Bu Ülke*” yi ebedî yurdumuza bağımsızlık ve özgürlüğümüzü, namusumuzu kurtaran, Son Türk Devleti'ni kuran devlet ve millet adamımızdır. “*Sine-i millet bir ferd-i mücahidimiz*” olmuştur. Türkiye Büyük Millet Meclisi, kendisini olağanüstü yetkilerle mücehhez olarak milli ordumuzun başına geçirmekle son derece isabetli bir karar vermiş, mesuliyetini müdrik Başkomutan Mustafa Kemâl Paşa, kendisinin de yaralandığı Sakarya Savaşından muzafferen çıkmış, Yunan ordusunun ve destekçilerinin ilerleyişini durdurmuş, aydınlık geleceğimizin muştulayıcısı olmuştur. Türk milleti temsilcisi olan Türkiye Büyük Millet Meclisi vasıtasıyla kendisine Gâzilik unvânı ile Müşirlik (Meraşallık) rütbesini tevcih etmiştir. Bu ünvan ve rütbenin anlam ve önemini açıklamaya gerek görmüyorum.

Milli Mücadele dönemi, bu ülkede “*devlet-millet kaynaşması*”nın en tecelli ettiği zamandır: Öncekiler gibi, Selçuklu ve Osmanlı devletleri gibi, Türkiye Cumhuriyeti Devleti kurucusu da “*Gâzi*”dir. Gâzilik, devletimiz ve milletimiz için en onurlu bir unvan ve rütbedir. Türk milleti, alenî ve gizli engellemelere rağmen “*Gâzi Paşa*” sına hayrandır ve her zaman medyun-ı şükrandır. Bir milletin yeniden doğuşunu sağlamakla elbette Türk milletinin “*Atatürkü*”dür. O, Türk milleti için “*Gâzi Mustafa Kemâl Atatürk*” tür ve böyle zikredilmelidir. İki Mustafa'yı birincisi, adı görklü Muhammed Mustafa'yı, ikincisi son devletimizin kurucusu Gâzi Mustafa Kemâl Atatürk'ü, sevmek milli borcumuzdur, biri diğerinin seçeneği değildir, iki Mustafa'yı bütün zamanlarda barışık tutmak lazımdır. Türk çocukları iki Mustafa'yı sevmeye, adlarını yaşatmaya, öğretilerini benimsemeye devam etmelidirler. “*Allah bu millete bir daha İstiklâl Marşı yazdırtmasın*” diye temennide bulunan, “*O olmasaydı bu devlet olmazdı*” diyen

Milli Mücadele'nin kalem kahramanı Mehmed Âkif Ersoy' un, "*Kahraman Ordumuz*" a ithâf ettiği "*İstiklâl Marşı*" nın ve Atatürk'ün "*Gençliğe Hitâbesi*" nin delâlet ettiği mânâ ve ruhunu asla unutmamalıyız ki, önümüzü rahat görebilelim. Onlara selâm olsun! Gâzilerimize şükranlar daim olsun.
